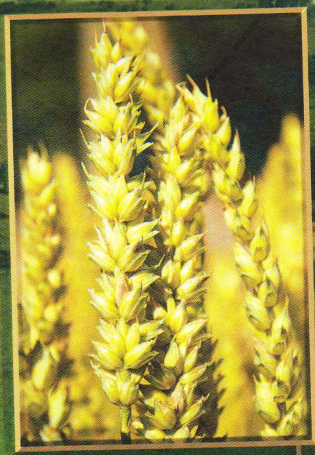

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras

Agrariniai ir miškininkystės mokslai: naujausi tyrimų rezultatai ir inovatyvūs sprendimai

Mokslinės konferencijos pranešimai

2016, Nr. 6

Veislės 'Auksis' desertinių obuolių auginimo technologija, taikant priemonę „Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema“

**Nobertas Uselis, Darius Kviklys, Juozas Lanauskas,
Alma Valiuškaitė, Pranas Viškelis, Loreta Buskienė**

Sodininkystės ir daržininkystės institutas

Vystantis sodininkystės verslui, Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse desertinių vaisių rinkoje konkurencija nuolat didėja. Kartu kylant pragyvenimo lygiui didėja reikalavimai desertinių vaisių išorinei ir vidinei kokybei. Vadinasi, turi būti sukurtos tokios desertinių obuolių auginimo technologijos, kad šalies klimato sąlygomis būtų užtikrintas kasmetis stabilus, pakankamai gausus ir, svarbiausia, puikios išorinės bei vidinės kokybės konkurencingų obuolių derlius.

Veislė 'Auksis' 1951 m. išvesta I. Štaro ir D. Bulovienės Vytėnų sodininkystės ir daržininkystės bandymų stotyje, dabartiniame LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institute. Tai viena pagrindinių obelių veislių Lietuvos versliniuose soduose. Šios veislės obelys taip pat auginamos Latvijoje, Estijoje ir Baltarusijoje. Kadangi ši veislė paplitusi ir jos obuoliai mėgstami vartotojų ir Lietuvoje, ir kaimyninėje Latvijoje, LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institute buvo atlikta daug įvairiapusių biologinės ir technologinės krypties mokslinių tyrimų, leidžiančių įvertinti veislės 'Auksis' produktyvumo potencialą, taikant įvairias sodininkystės intensyvinimo technologijas. Tiksliais moksliniais tyrimais buvo nustatyti ir rekomenduoti tokie veislės 'Auksis' obelių sodų veisimo ir vaismedžių priežiūros intensyvinimo veiksniai kaip šios veislės vaismedžiams tinkamiausi poskiepai, optimali sodų konstrukcija, tinkama vaismedžių vainikų forma ir racionalus vaismedžių formavimas, genėjimas bei derliaus normavimas. Nustatyta sodo konstrukcijų bei maitinamojo ploto įtaka vaismedžių konkurencinei gebai ir produktyvumo fiziologiniams rodikliams. Atsižvelgus į sodo dirvožemio agrocheminių, vaismedžio lapų cheminių analizių duomenis ir vaismedžių augimą bei būklę, optimizuota jų mityba. Taikant šiuolaikinius tyrimų metodus nustatyti optimalūs vaisių skynimo terminai, priklausomai nuo vaismedžių

poskiepio, amžiaus, augimo sąlygų ir t. t. Nustatyta optimali vaisių laikymo temperatūra ir atskleista, kaip, optimizavus laikymo kameros temperatūrą ir atmosferos sudėtį, galima užtikrinti puikią rudeninės veislės 'Auksis' obuolių kokybę ir juos išlaikyti iki vasaros. Privalomi kokybės reikalavimai iš dalies pritaikyti ir šios veislės desertiniams obuoliams.

Siekiant pagerinti ne tik išorinę, bet ir vidinę vaisių kokybę ir kartu tausoti sodo ekosistemą, buvo atlikti veislės 'Auksis' produktyvumo ir vaisių kokybės tyrimai, taikant priemonę „Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema“. Pritaikius šią priežiūros sistemą pagerinama vaisių vidinė kokybė ir tausojama sodo ekosistema, nes žymiai apribotas pesticidų ir trąšų naudojimas. Tyrimai parodė, kad žemaūgiai veislės 'Auksis' su B.396 poskiepiu vaismedžiai, pasodinti $4 \times 1,25$ m atstumu ir suformuoti laibosios verpstės formos vainikais, 9–12 augimo sode metais davė vidutinį 39 t ha⁻¹ puikios kokybės vaisių derlių. Taikoma auginimo technologija užtikrina stabilų kasmetį veislės 'Auksis' obelių derėjimą (pramečiavimo indeksas minimalus ir tarp 7 tirtų obelių veislių yra vienas mažiausių – 0,14). Vaisiai yra puikios išorinės kokybės, veislei būdingos spalvos, stambūs, vaisiaus vidutinė masė – 175 g, ir net 78 % vaisių yra 70–80 mm skersmens.

Remiantis veislės 'Auksis' vaismedžių bei vaisių gausiais mokslinių tyrimų duomenimis ir ilgamete praktine patirtimi šalies versliniuose soduose, LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institute buvo sukurta veislės 'Auksis' desertinių obuolių auginimo technologija, taikant priemonę „Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema“. Ši technologija įdiegta Lietuvos versliniuose soduose ir užtikrina stabilų, puikios kokybės veislės 'Auksis' vaisių išauginimą šalies bei užsienio rinkai.

Kuriant technologiją pasitvirtino, kad gausų obuolių derlių ir puikią vaisių kokybę užtikrina tinkamas veislės ir poskiepio derinys, racionali sodinimo schema, savalaikė ir leistina apsauga nuo ligų bei kenkėjų, racionali mityba, optimalus genėjimas žiemos bei vasaros metu ir kasmetis derliaus normavimas.